

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 6 frt.
Fél évre 3 frt.
Negyed évre 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára: 15 krajtár.

Előfizetni csupán a kiadóhivatalnál lehet
B.-Gyarmaton.

Előfizetési pénzek, reklamációk és hírdetések a kiadóhoz intézendők.

NÓGRÁDI LAPOK

és HONTI HÍRADÓ.

Politikai, társadalmi s közgazdasági hetilap.

A lap szellemi részére s a nyúlórtára vonatkozó minden költségeknek a kiadóhoz küldendők.

Hirdetések díja: öt hasábon petiteer 5 kr. — Nagyobb és többzetűri hirdetések jutányosan eszköszöhetnek.

Bélyeg minden beiktatásnál 30 kr.

Hétlétet garmat 20 kr.

Előfizetési felhívás

„Nógrádi Lapok“

1886-ik évfolyamára.

Előfizetési feltételek:

Egész évre 6 frt.
Fél évre 3 frt.
Egynegyedre 1 „ 50 kr.
Egy hónapra — „ 50 kr.

As előfizetési pénzek egyedül a kiadóhoz eszerve, — legcélszerűbben postautalvánnyal — a nyomtatandó példányok a pontos szétküldés tekintetéből, mielőbb beküldendők.

Kék László,

Horváth Danó,

kiadó s lap tulajdonos.

fel. szerk.

A törvényhatósági bank és földhitelintézet kérdéséhez.

(Ajánlva első sorban megyei gazdasági egyleteknek.)

A kisbirtokosok osztálya fenntartásának hazánkban országos és nemzeti fontossága, következőleg annak a tapasztalt pusztulástól való megóvásának szüksége, évekkel ezelőtt az országos gazdakörben vettett fel; ott lett a statisztikai adatok alapján felismerve, hogy a kisbirtokosok kezén 11.5 millió hold föld lévén, mely az ország földének 32 százalékát teszi; a közép birtokosok kezén pedig 8 millió hold lévén mely az ország földének 22 százalékát, tehát a kellő 54 millió hold, vagy is az ország földje felénél több lévén s így az országos adózásnak is felét viselvén, ennél fogva főleg a 10-től 30 holdig terjedő kisbirtokosok szorult helyzetén segíteni, mivel a közép és nagybirtokosok a hitelintézetektől már jelzálogi olcsó hitelt nyerhetnek — őket az elpusztítástól megóvni, sőt nekik vagyonuk gyarapítására módot nyújtani int az idő, hogy

megóvjuk őket attól, hogy birtokaikat a nagyobb birtokosok lassankint elnyeljék, mi által egyrészt a vagyontalanoknak az országra káros megzaporodása, más részüől az általuk birt földeknek nagy birtokosok kezébe ömörülése idéztetik elő. Ez annyival inkább káros hatásu lenne hazánkra, mert a kisbirtokosok nagy része járul a közép- és nagybirtokosok földjei műveléséhez is haszonbér és feles művelési munka által, s ezen munkájukkal termékek javat termelnek, több fajú kereseti üzletekkel foglalkoznak, miktől vagyonukból is kipusztulva, elesnének, holott ők a legnagyobb fogyasztók is, a honnan eredt a példabeszéd, hogy a szegény ember csinálja a bőséget és szűkséget is.

De midőn ezt így feldemerte a gazdakör, egyszersmind kimondotta, hogy a mily áldásos az olcsó hitel hatása ezen kisbirtokosokra nézve, ha annak igénybe vétele hasznos célra fordittatik és a céljának megfelelő korlátok közt és feltételek szerint történik; ép oly átkossá válik, ha az olcsó pénzzel e feltételek ellenkezője történik, következésképpen a kisbirtokosok személyes hitel viszonyainak gyökeres javításáról csak úgy lehet szó, ha az társulati alapon, aránylag mindig kisebb összegekből összegyűlt nagy tőkék és könnyen hozzá férhetők teremtetnek.

Ezen eszmecsere következtése lett, hogy a gazdakör hiteliügyi bizottsága egy küldöttséget megbízott, hogy ez a fent írott tapasztalati tények alapján készítsen egy emlékiratot a kisbirtokosok hitelviszonyai tárgyában s azok orvoslására nézve, tekintettel a Németországban Reiffeisen polgármester által kezdeményezett s ott már évek óta sikerrel fennálló hason intézetek működésére. Ezen küldöttség

tagjai voltak gróf Apponyi Albert és dr. Schmidt József is, kik az emlékiratot elkészítve, azt a gazdakörnek bemutatták. Ez azt az országos gazdasági együlethez tette által, mely azt helyeslő előismeréssel foglalkozta, sőt, hogy az eszme életet nyerjen egy ezen emlékirat alapján készitendő kimerítő munkára 2000 frt jutalomdíjat tűzött ki, mely jutalmat dr. Schmidt urnak „A magyar gazda hitelintézete” cím alatt megjelent s minden könyvtérkedésben 1 frt 30 kron kapható, nagy szakértelmű munkája nyerte el.

Ebben tárgyilagosan és statisztikai adatokkal igazoltan kimutattatik, hogy a kisbirtokosok hitelviszonyainak javításán a létező takarékpénztárak, hova egyedül utalva vagyunk, mint a melyek eredeti céljuktól eltérve, nyereszkeresés tagjaikat minél nagyobb osztalék nyeresémben részesítésére dolgoznak, nem segítenek; sőt csudálatos módon a tapasztalat szerint őket tönkreteszik. A 8-9-10 százaléki kamát, az előleges levonások, az irásdíjak, a betarthatlan határidők, az óvások, s hozzá jutás költségei az adós előtt ámeretlen s az érhetlenség tömkelegébe burkolva oly helyzetet teremtenek, melyekben eligazodni s melyeket saját hasznára kiaknázni, csak a hitellező takarékpénztárak képesek. De a földhitelintézetek sem képesek javítani, mint a melyek 1000 frt illetve 500 frtnál kevesebbet nem adnak. Az uzsora törvények sem segítenek, mint a melyek a 6%-os kölcsönt terhebb 8-ra emelték ezen felül is az élelmes üzörások által kizsákmányolható, végre az állam sem segíthet, mint a mely maga is kölcsönre szorult; -- de nem is adhatná annyit, a mennyi az egész ország kis birtokosainak hitelszükséglete. Aztán ennek állami kezelési költségei

TÁRCZA.

Óda.

Az ipolyági kaszinó-egylet fölszázados emléktünetére írta és elmondotta: *Pajor István* *)

Fel, ünnepeini az Egylet hírnevét
Mely ötvenéves pályát töltö be!
A mult buvára itt nem romokra lép
Ez ünnep egy szebb korakak ünnepe.

Volt hajh idő, s nem messze kell keresnünk
A kort, midőn e nemzet a bonórt,
Hogy dicstelen halálban el ne vesszünk
Örömmel ontá harcmeszén a vért.

S a hűk porából támadott új élet
Megvívva lón az ősi szent határ;
De ah, hol a dús rónák terjedének
Ugar maradt a föld, s a lét sivár.

Mert vesztgett a nép dermedt közönyben
Midőn tesógtt már a vérz vihar
Mig a hazáért aggró, gerjelemben
Széchenyi dörgé: Ébredj fel magyar!

Kardod hüvelyben béke lang körülte
Munkálva fárads, küzdj, alkoss, tanálj,
A meanyi központ, legyen annyi egylet
Közművelődés iskolájul!

S im terjed a tan, testet ölt az eszme,
A hármasszin ragyog, a fennlobog;
A templom ujra hívőkkel belepve
S szivünk magasztos tettvágytól dobog

Gyújtó hatással hangzik egy varázsszó
A legnagyobb magyarak ajkáról:
Nem volt, leszen csak még e bon virágzó
Kis makk hatalmas ülggyőz gyarapni.

S fennáll a csarnok, tölgynek lombosátja
Mely Árnyskával ezeket takar;
A föld, mely a kis makkot befogadta
Gyümölcsöt osztó kincstében pazar

*) Az 1886-ik márczius 6-án Ipolyágon megtartott Kaszinó díszközgyűlésen. — A mult számból a márczius 15-iki hozsár beazé miatt maradt ki Meg kell jegyeznünk, hogy amint értesítenek, a díszközgyűlés egészen el volt ragadtatva ezen alkalmi költemény elszavalása után. Szerk.

Szent menhely ez, hol pártolásra lelve
Találkozok művészet, tudomány;
Ápoltatik hűn öseink drága nyelve,
Mely bánatunkra tengett már csupán.

Pártos megoszlás e körből kisárva
Testvérülés, nem rút viszály a csál
Fajunknak, — mond ő, — oly csakély a száma,
Hogy megbocsátunk egymásnak esztély.

Van-e vajjon ki merné ezt tagadni?
Látom, hogy itte kérdés nem vitás;
Köszö arállyal a köztgyre halni
Es a halálból a feltámadás.

Mint száz kebelnek egyetlen verése
Beszt az egylet által a megyát;
Mí b e öröm mindannyiunkat ére
Ő adta hozzá a jeltó igét.

Ördült kivívott honfias sikernek,
Köszgyászaink felett gyászolva állt,
Diczö Kazinczyt ényben ünnepltet meg;
Síratta Széchenyi 's Deák porát.

Es fölkereste századok kődén át
A sírt, hol Drégel hőse porlados,
Hagyvát a kősz nemzedékre példát:
Hálásnak lenni vártandóhoz.

Muló időknek hallgatag tanója,
Te búnske szirtfok Kárpát árcsúfalán!
Te bünszemnek tengerekhez útja
Iszter, ki sógya omlasz e hasán.

Óvjatok emléket híven a Nagynak
Ki ujra alkotta meg Hunniát;
S te egylet állj a föld el, virámlódnak
Század betöltő jubillumát.

Mikor ongom a főorvos vizitált.

— Irta Kacsányi Géza, —

A Károlykaszárnya kapujában álló ordonások
Ösz közepén van elég dolga: naponként 8-10 fiatal
embert is utasítani, akik mind „ezred-iroda”, „kiegő
szító kertületi hivatal” és egyéb ilyen ismeretlen cu
dák után tudakozódnak. Azt tudja jól, hogy hol az
„Ágyú tántur” (adjutantur) meg a „verbecy kancellá-

ria” (Ergänzungs-Bezirks Kauslei), de azokat az ura
kat, amik után ezek tudakoznak, soha se látta.

Ezek, a kik a szegény ordonásoknak annyi bajt
okoznak, leendő „frájbilgások” avagy „frájbilgások”,
a mi magyarra lefordítva körülbelül annyit tenne, mint
egyéves önkényes jelöltek. Minden baka ismeri már
őket, s tudja, hogy ilyenek csak urakból lesznek, s
hogy ezek már kezdetben is többek mint a komiss
baka, mert a nevük is mutatja, hogy a fráter úrhoz
(az első rangfokozat a közbaka felett) közelebb álla
nak mint a komiss bakához.

Tehát ilyenkor járja az önkényesek assentálása.
Aki jövő évben 20 éves közül lenni a természet és a
keresztlevél rendje szerint siet most beadni a folya
modványát. „Oh csak be ne vennék”, sohajt az édes
mama s azért teljességgel nem veszi rossz néven első
éves jogász fiától, hogy eljár éjszaka „lumpolni”, hadd
nézzen ki rosszúl, higgyék azt a orvos urak, hogy be
teg és ne vegyék be katonának.

De hiszen nem árt az Pál urnak — mondja papa
szigordán, — hadd tudja meg, mi a katona regula.
Nem fogja akkor minden másnap a baját fodorittatni,
s délig haverni az ágyban. Akkor majd reggel hat
órakor bátára vessi a bornyót az úr, mint én 48-
ban, jól megütné a sok gyakorlat s izmos ember lesz
belőle.

Pál urnak el kell gyalogolnia főtisztelendő Haa
Tamás úrhoz és két forintot lefizetvén, a matrikulából
kikérteni a keresztlevélt. Aztán elmegy az egyetemre
s ott kiállítat magának egy bizonyítványt, melyben a
dékán elismeri, hogy a „szépt. 14-én beirt Bajal Pál
joghallgató úr az egyetemi előadásokat a mai napig
(szépt. 16.) szorgalmasan látogatta”. Aztán eljár a vá
rosbázára, aztán mindenfelé, összeszed egy csomó bi
zonyítványt, ír hozzájuk egy folyamodványt valami
lyik ezredhez, azzal elgyalogol a kaszárnyába beadni.

a kamatot okvetlen megdrágítják; de mert a felvevők által az állam-szegélyezésnek tekintetvén, mint államháza, biztos, hogy nagyobb része behajthatatlanná válnék, így a segélyezést a többi polgárok megrövidítésével tehetné és végre mi fő, sem az államnak, sem a takarékpénztáraknak nincsenek közgei, melyek a nyert segélyezésnek a kívánt célra fordítását ellenőriznék.

Ily körülmények közt világos, hogy nem marad más hátra a kisbirtokosok hitel szükségletei kielégítésére, mint az, hogy új és oly forrás nyitassék, melyek kezdetben, ha nem is oly bőségesek lesznek, hogy minden hitel-szükségletet egyszerre kielégítsenek, de elegendők arra, hogy a sürgető pusztulási veszélyt elhárítsák a fennálló nyereszkes bankok mellőzésével, s úgy szervezvék, hogy a takarékoságot a népből emeljék az által hogy a felvett kölcsönök kellően lett felhasználását ellenőriznék, — és ellenőrizhessék.

E bajokon segíteni a hitel-szövetkezetek vannak hivatva, melyek fennállása az 1885. XXXVII t. cz. 223-tól 257-ig a 95, 66 és 176-tól 194-ig végre 210-től 222-ik §§-ok biztosítják s egyszersmind körvonalozzák azon irányadó elveket is, melyeket a megalakításnál és vezetésnél követni kell, melyek hogy segítenek is igazolják a tapasztalati tények Németországban, hol ezek évtizedek óta nagy sikerrel vezetett ok, de már hazánkban is több helyeken életbe léptek, tagjai az időse eredményt felismerve napról-napra szaporodnak s már jelentékeny tőkékkel rendelkeznek, s idegen intézetek drága pénzére nem szorulnak. N. K.

Iparoktatás Magyarországon.

Alig van Európában ország, mely az iparos oktatás különböző irányú intéseit oly sokáig előbbre vitte, mint Magyarország. Az 50 es évek óta állottak ugyan felett egyenesen vasárnapi iskolák az iparos és kereskedő tanoncok számára, de azokban a tanítási eszközök sem vettek komolyan és tananyag sem felelt meg az iparoktatás fogalmának.

Az iparoktatás terén az utolsó szerep az országiparoktatásnak jutott.

Ezen egyenlőt a felejtetlen emlékek hr. Eötvös

Az országiparoktatás szerint kézzel haladni a nagy udvarú ménykő nagy épületben, s egy darabig ottévelyeg jobbra-balra, míg végre a kérdések ajtót megtalálja. Őkben addig meglátja, mint sétáltatja el a káplár úr maga előtt a keze alatt levő öt bakát s mint csapja jól pofon, ha a „réx am” komandóra véletlenül balra fordul az egyik; hallja, hogy súdja őse a hadnagyokká németül az őrmestert, ökörtől kezdve mindenféle hízogó cimkék ruháiban föl, s Pál úr elgondolja magában: bárosak „untanglich” lennek!

No de megvizsgálódik egy kisse, mikor az ezred-irodában az ezredes úr személyesen veszi át a folyamodványát, mosolyogva beszélgve vele, „Junger Herr”, nek csimesi, kérdéseskedik tőle, hogy lenne-e kedve a katonai pályára s biztosítja, hogy pár nap múlva méltóságnak csak föltáradni s megvizsgálják majd Pál úr elgondolja magában: hiába, az úr csak úr, amíg a komisz bakát pofon verik, az úr bakát fejbe-vajba súrtatják. Bárosak „tanglich” lennek.

Biz egy gondolkodtam magam is jogász koromban, mikor a „lőblücher” Molinár Regimenthez a folyamodványomat beadtam. A kijelölt napon aztán felmentem megint s egy őrmester fogadott, elvezetett egy terembe, ahol már többen vártak nagy félelemmel az Assent-Kommissiót. Mondhatom, szép kis frekvencia volt együtt. Egy volt köztünk sánta, néhány kanca, mások fűszereket, mind leendő egyenes önkényesek.

A két orvosból és két tisztből álló bizottság végre megérkezett, névvel olaszták fölünk, elővették folyamodványainkat, s meghagyták, hogy vetkőzzünk le. Az orvosok gúnyosan nézgettek a löcsébe, vékonydonutunkat, amint egyeseket bujtak ki ruháikból és nyakig meztelen állottak előttük. A tisztok mosolyogva jószagították, hogy a csatában, a nagy gyakorlatokon en mind maradj le, ha bevennek őket.

Előállítottunk sorban, s az orvosok sorba megfogdostak, megérezgettek minden oldalról benutunkot, alig tudván magukat jobbatáronni, mefőlkűntek tartanak meg, s melyiktől válnak meg. Valamennyit mértek

József elsőléte alatti megalakulása után (1867) első feladatának tekintette az iparoktatás felkutatását; de abbéli tehetségese csak a fővárosra szorítkozhatott. Az első alacsony ipartanoda Budán 1869-ben nyitott meg, melyet aztán a később egyesített főváros területének különböző részeiben, rövid egymásutánban még más hat tanoda is követett.

A tanodák a kormány és a főváros segélyeivel létesültek és kezdetben csak a legeszerényebb igényeknek feleltek meg a mennyiben csak az iparos tanoncok hiányzó elemi ismeretait igyekeztek pótolni; azonban a viszonyok javulával fokozatosan fejlesztettek. Így néhány évi fennállás után lehetővé vált a pusztán elemi tantárgyakat némi szakosítással (III. osztály) is kiegészíteni s a rajztanítást az első (előkészítő) osztályba is bevezetni; majd ezen legfontosabb ipari tantárgyat, mely kezdetben minden határozott irány nélküli volt, az ipari igényekhez idomítani és fokozatosan fejleszteni.

A fővárosi elsőfokú iparoktatás egy egy további fejleményét képezte az egyenesen ismételt iskoláknak előkészítő ipariskolákká történt átalakítása (1882), mely intézkedéssel kapcsolatban az országiparoktatást vezető vezetés alatt tanodák is teljesen újraszerveztettek és magasabb színvonalra emeltettek.

Időközben (1873) a tanodák nyomán Erdélyben a székely lakta városokban hasonló tanodák létesültek, a melyek az ottani kedvező oktatási viszonyok alapján szintén árvendotest fejlődésnek indultak.

Ezeneken kívül elszórtan az országban még egy-két más helyen is létesültek egyes hasonló tanodák, többnyire azonban igen korlátozott tanidővel és tananyaggal.

Az iparoktatás többi irányzatainak megkezdése az 1873-iki bécsi világkiállításra vezethető vissza. Az országiparoktatást kérésre folytán az országgyűlés ipar-museumi tárgyak vásárlására 50,000 forintot szavazván meg, e tárgyakból megvetetett az iparművészeti museum alapja; ugyancsak a bécsi kiállítás alkalmával jutott a kormány kezébe egy nagyobb adomány azon czélal, hogy abból ipartanműhelyek létesíttessenek. Ez képzete kiindulási pontját azon megalomnak, mely a házi-ipar fejlesztését tűzvése czélal, házi-ipar egyletek útján különféle ipari tanműhelyek létesítésére törekedett. E tanműhelyek egy része nem bizonyult ugyan életrevalónak, de a többi része a moston is fennálló tanműhelyeknek alapját képezte.

A mi a középfokú iparoktatást illeti, az első helyi intézet, a kassai gépészeti tanoda, magán kezdemény eredménye volt, azonban a kormány által mihamar átvétetvén, állami kezelésbe jött.

Sokkal terjedtebb hatáskörű és hivatású csodá csak néhány év óta működő budapesti állami középfokú ipartanoda. — Középfokú ipartanoda jellegével bír

alá állítottak, aztán egy olyan szabó mértékfelével ölegették körül, mintha mellényt akarnának szabni nekik. Néhányat köztünk leterdellettek, aztán hátra fektetnek, lábait hángatták föl, csaknem kézen jártatták őket, míg végre is „darselt untanglich” lett az eredmény. Meghagyták mindegyiknek, hogy az öklére fújon, nézgettek testalkatát és sorba „elkülöndözték” valamennyit.

Nyolcecal már végzetek, magam voltam még hátra. Vékonydugója fiatal gyerek, de se szék, se kanca, se nyomorék, csundfogva „tanglich” lettem. Rögön föltáradt egy őrmester nagy protokollummal vezetett egy sötétes boltosáiba, ahol egy vén mogorva kapitány üldögélt. Átadva a kapitány teleírkált egy néhány rovatot, aztán hozzám fordult, megkérdezte, milyen memem van. Mondtam, hogy két. Arra aztán birta, hogy „ezája rendes, orra rendes”, és minden egyéb rendes.

Elbámultam tőle s az őrségi szobába vezettek. Ott egy főhadnagy állott, az őrmesterrel kibontakított egy nagy eszes, rongyos széklet alá állított, előlvaszt az esztől s megakasztott.

A széklet becsavarták s a főhadnagy nagyszabású beszédel tartott nekem. Egy álló félórát járt a két hegyes bajusza s barapdálta a szavakat hegyesül. Nem értettem belőle egy szót sem, csak annyit tudtam, hogy most már baka vagyok s visszavonhatlanul a „k. k. Feserolk”-hoz tartozom.

Aztán elkezdte olvasni a hadioktatókat, mikből dette egy szót sem értettem. Csak annyit hallottam minden nagyobb szum végén egész nyomatékkal és világgosan:

— Tod durch Pulver und Blei.

Megint egy sor trarararara —

— Tod durch Pulver und Blei.

Ismét trarararara —

— Tod durch den Strang.

Est alaposan megtanultam. Nem is volt egyelőre több katonai tudományra szükségem.

A főhadnagy kezét fogott velem, elbámultott, — kézen voltunk. Így lettem én Molinár bakává

vége a fővárosi elsőfokú iparoktatás tanoda is, mely azóta csak néhány év óta működik.

Az iparoktatás mindenben lényegében egymástól függetlenül és minden egyeséges irányelv nélkül működött. Az 1881-ben szervezett „házi-ipar és iparoktatási országos bizottság” feladata volt ezen szervezettségbe rendszert, összefüggést hozni és általában a hazai iparoktatás országos szervezését előmozdítani.

E bizottság rövid fennállása óta a feladatnak nagy részben megfelelt s különösen az ipartanműhelyek e tudatos szervezésében figyelemre méltó eredményeket ért el.

Nem hallgatjuk el, hogy az iparoktatás ügye egészben véve éppen a legközelmúlt időkben a fejlődésnek ismét új stádiumába jutott, mely eszében ugyancsak forduló pontot képezend.

Kedvező előzmény volt erre név 1888-ban Zichy Jenő gróf azon ajánlata, mely szerint az ipartanodák szervezésének mielőbbi fogantatba vétetésére 12,000 forintot ajánlott fel; s a tanodák országsszerte leendő szervezés végett a kormány megbízottjával az ország nagyobb városaiban a szükséges előkészítő lépéseket, megtette.

A telejdonképesi fordulópontra azonban az új ipartörvény meghozatala (1884) képesi, mely törvény az iparos oktatásról behatóan gondoskodik, s e czélra bizonyos jövedelmi forrásokat is kijelöl. Adja Isten hogy ennek legyen meg a kellő sikere és eredménye.

R

Gazdászati.

A mezőgazdasági gazdasági körökben.
(Folytatás.)

A pénztárszámadára név, mely szerint az 1885. évi lényegesen kiadás 1511 forint 28 krajt ten, mi a meglevő 1091 forint 84 krajt pénzértékkel együtt az összes bevételek 2603 forint 12 krajt összegének megfelel.

Ruzinkó Antal mint a kiküldött számvizsgáló bizottság elnöke jelenté, hogy úgy e számadás valamin az egyület vagyoni állapotáról szóló kimutatás is, mely szerint 644 forint tartozással 1976 forint 39 krajt lényegesen való áll. ezekben, tételtől tételtől megvizsgálva, azok úgy összegében mint részletekben helyeseknek találattak miert is a bizottság Vancsó Béla pénztárnoknak a felmentvényt meg adandónak véleményezi.

A felmentvény egyhangúlag megadott.

Erre a lemondott tisztikar a választási időben a viselt tisztéről lényegesen is visszalépvén, az új tisztikar megválasztása idejére elnökül Dubravitsky Ádám v. tag kiáltotta ki, a választás vezetésére pedig gr. Pejacsevich Arthúr v. tag, Krista János és Rózenfeld Samu v. tag kéréstiek fel.

Gr. Pejacsevich Arthúr tekintve azt, hogy az eddigi tisztikar az együletnek eddig is feltétlenül bizalmi birta, első sorban indítványozza, hogy a volt tisztikarnak jegyző könyvileg közzévet számvizsgáló eddigi működéséről, ezzel kapcsolatosan másodsorban indítványozza, hogy ugyanazon tisztikar újból választassék meg.

Az indítvány mindkét része közfelkiáltással elfogadott és Balás Antal elnök székét újból elfoglalván, tisztikarai nevében is meleg szavakkal fejte ki közzévetét a bennük helyzett bizalomért.

Pintér Sándor nem csak a múltra névő óhaj: az elnök úrnak buzgó és áldozatkész együleti működésért elismerést szavazni, de főleg azért is, hogy az együletnek a tapasztalt közzévet és mellőztetés dacára, jövőben is élére állni elhatározza, kívánja, hogy annak tapintatos vezetésére úgy lelki, mint testi ereje a mostaniban hasonló építésben mindenkor meglegyen.

Balás Antal elnök a jó kívánság: mindenképp megosztani kívánván, kik neki segítségnek nyújtanak, hangtalyozza, hogy együletnek felvirágztatására nem csak az szükséges, hogy buzgó tagjai legyenek, hanem kívánatos az is, hogy legyenek, működésének időse elöljáró kifelé is megismeressék. Sajnosan kell — úgymond — tapasztalunk, hogy bizonyos körökben ezen egyület olyanok tekintetik, mintha a később megalakult megyei együlettel versenyre kívánna szállani s innét van, hogy a községek évi előirányzatából töröltetik azon kiadásai tétel, mely az együletnek való lépés tagsági díjára előirányoztatik. Miért is indítványozza, hogy az együletnek a megyei együlettel való viszonya körvonalozása tekintetéből egy bizottság küldessék ki.

Dr. Nagyartó Pál elvben helyesli az elnök indítványát, de a csi előadásra elégedésnek tartja, ha az egyület tudomására jutatlja a megyei együletnek, hogy az egyület a. újabb hat évi cseluara megalakult, emelkedését minden rivalizálási hajlam nélkül folytatni kívánja.

Krivácsy Antal nem találja indokolva a bizottság kiküldését, ha csak annak működési iránya közelebbről meg nem határozatik.

Elnök: egyelőre csak a viszony szabályozása iránti vélemény lehet a teendő.

Ruzinkó Antal nem látja szükségét a bajel-té

sének, annál kevésbé a viszony szabályozásának, ha csak a megyei egyetértéssel összműködést kezdeményezni nem akarunk, ha azonban az egyetértésen önállóság kíván működni, akkor a bizottság is felesleges, a mely utasítás nélkül nem is működhetik.

Elnök most még az utasítás részleteit megállapíthatóknak nem véli, csak az antagonizmus megszüntetését kívánja célul tűzni.

Béke Albert Ruzinkó Antal nézetéhez csatlakozik, mert önállóságunkat fel nem adhatjuk, legyen elég a tudat, hogy a tapasztalt ellenszenvet az egyetértés nem provokálta indítványozza, hogy egyszerűen jeleztesse az egyetértést hat évi cselekvésnek megkezdése.

Titkár azt véli, hogy annak kimondása az alap szabályok módosítását vonná maga után.

Pokorny Pál az alapszabályokkal ellenkezőnek találja a 6 éves cselekvés kifejezést; az csak a tagok kötelezettségére, de nem az egyetértés fenállásának tartamára vonatkozik.

Krivácsy Antal szerint annál kevésbé, mert az alapító tagok egyszer mindenkorra fizették be díjait.

Hoffmann Ignác a bizottság kiküldéséhez járni a utasítást kimondandónak tartja, hogy ne a megyei egyetértés kereténél meg, hiszen ez a községek eltiltását nem eszközölte, hanem egyenesen a közigazgatási bizottság, mely a községek előirányzatokat revizálva, az egyetérti tagdíjakat törölve.

Ruzinkó Antal e nézetet nem osztja, mert az ily eljárás nem lesz barátságos együttműködést létesíteni, de még romlóbb a helyzet, inkább az eltiltott községek maradjanak távol.

Elnök ismételve kéri a bizottság kiküldését, hogy az a párhuzamos összműködés lehetőség felett tanácskozzék.

Vancsó Béla azt csak konkrét utasítás mellett tartja helyesnek, a sérelmeket illetőleg felkérőnek véli gr. Pejacsevich Arthúr v. tag urat, hogy a közigazgatási bizottságban tegyen ez irányban előterjesztést.

(Vége köv.)

Magyar kisdóvoda Gácson.

Gácsfalva, 1886. márcz. 22.

Tekintve az 1300 lélekre menő Gács — főkegyház — iskoláját, mely 140 vegyes vallású iskolás gyermekek daczára, a nép nagy nyomorúsága miatt és kegyverbiányában, 1885-ig egyetlen egy szűk és roskadozó tanteremmel bírt; mult évben e tarthatatlan állapot megváltoztatása céljából, Isten segítségével, jótékony adakozásból azt újonnan felépíttettem a egy magyar leány iskolával is kibővítettem, melyben jelenleg 70 leányka egy magyar tanítónő vezetésével, a magyarosodás terén már eddigelő is szépen halad.

Most azonban rendkívül nagy szükségét látom annak, hogy ezen szegény tótajkú nép, mely többnyire rögöz tapadt, régi modorú fazekas a legprimitívebb posztógyári munkásból áll, — helyzete javítására, más részt pedig a magyar állam eszméivel szemből töltök követelő sürgető szükségnek is elég tennő: elhatároztam, hogy iskolánkat egy rendszeres magyar kisdóvódával kapcsolom össze, mint olyannal, mely hivatalosan a szegény szülők által elhanyagolt csemetéket idejekorán a testi és lelki romlottságtól megóvni, másrészt a szülők anyagi kérészeinek némileg könnyíteni, illetve pedig, mint fentebb is érinteni szeretném, a magyar nyelv elajátítására a talajt a legfogékonyabb években előkészíteni és hazafiságra neveltetni.

Hogy pedig kitűzött szent céloim elérhető legyen, melyre önrészből képtelen volnék, de, mert e jöndulató nép iránti szeretetem buzdít, és jótékonykhoz utasít, kolduló botommal a sors, ezért tehát a legmelyebb tisztelettel és legalázatosabb kérelemmel fordulok az igen mélyen tisztelt olvasó közönséghez, kegyeskedjék engem e cél kivételében szívesen támogatni, a némi kegyes adományban részesíteni, mely adomány annak idején újságilag közönnel fog nyugtáztatni.⁹⁾

Magamat az Ártatlanokkal a mélyen tisztelt közönség kegyeibe ajánlva, vagyok kitűnő tisztelettel.

Micsal Zsigmond,
plébános.

Egy kis önvédelem.

Nyílt levél a „Nógrádi Lapok”-nak szerkesztőjéhez.

A „Nógrádi Lapok” márcz. 21-iki számával, a hírek közt támadás jelent meg, a helybeli iparos osztály ellen, a támadás jó részben személyesre irányul. A támadásra az adott okot, hogy a helybeli iparosok nem vettek részt a Balasszában tartott banketten.

Es alkalomból a cikkíró egy tántor fel iparosainkat, mint a kik legálább is valamennyien mind korhelyek és beszterők ott, a hol inni kell, továbbá, rossz munkások, fuserék, csak a számlákat hajszolják, közüggel nem törődnek, s hogy ennek folyományaként végőrája állt.

Mindazokat a vádak, cikkíró, az iparosok iránti őszinte érdekből emeli, s most már rövid idő alatt másod ízben vagyunk kitéve a „Nógrádi Lapok” támadásainak. A mostani vádaskodáshoz az az érte, és bizony, ha malitiosus akarnék lenni, könnyen gyanúsíthatnám a cikkíró, hogy ezért vagy azért haragzik rá, mert a cikk író teret enged a gyanúsításoknak. De én szorosan a tárgyra ragaszkodva, a helybeli iparosok tisztasága és a jó hírneve érdekében, kénytelen vagyok cikkíró vádjait határozottan visszautasítani.

A helybeli iparosok márcz. 15-én áthalva az ünnepélyes nap fontosságát a tulajdonképeni ünnepélyen testületileg részt vettek. Ott voltak az ipartestület, és az iparosifisági egyetértés testület; ott volt a részben iparosokból álló dalárda; ott volt az iparosokból álló városi előjáróság; és szerint alapítván az a vád, hogy a helybeli iparosok, külön márcz. 15-én rendetlenségnek ma-guknak. Hanem úgy látatik a cikkíró csak abba a hibába, a mit az iparosok büntetése ró fel, s azt tartja ünnepnek csak azt, ahol inni és enni kell. Pedig előtűnk iparosok előtt, az ünnep az volt a mi a megyeház előtt vége ment. És azzal, hogy mi az ünnepélyen ott voltunk, a úgy voltunk ott a mint előtűnk, cikkíró

⁹⁾ Örömmel adunk helyet ezen felhívásnak, s midőn azt meg-nyílt t. közönségének meleg pártolása ajánljuk, kívánjuk, hogy az igen tisztelt plébános ur szép törekvései az önszerűen kívánt hasznos eredményt utóljérjék. Szerk.

minden vádjá meg van cáfolva, mert ebből látatik, hogy mi iparosok, a hol velünk a községnek parancsol, ahol hátra nem maradunk. Buzgó szolgálatot a tisztelet egyetért, dalárdát, és a vádaskodást. Sőt, hogy ambíció van bennünk, mutatja, hogy résztvettünk a fejtűvári, debreczeni, gyarmati és lozsoncai kiállításokon. Mindez, ha bennünk igyekvés, ambíció és törekvés nincs, nem léteztünk volna.

A mi pedig az iparegyetértés és ipariskola iránti, ezeknek a létesítése ép úgy nem érdeme sem az intelligenciának, mint nekünk. Ennek létesítése kellett, mert a törvény rendelte, hogy létesüljön.

Hogy az országos kiállításra részt nem vettünk, annak én nem vagyok az oka, mert hiszen engem, a kiállítás megnyitása után két héttel, választottak csak elnökül. A volt elnök pedig már 1884. óta fáradozott azon, hogy az országos kiállításra mi is megjelöljünk képviselőinkkel. Bizottságot alakított, előzetes tartott sőt fenyegetéssel is akarta kényszeríteni az iparosokat a kiállításra való részvételre. Nem sikerült. Nem indultam el, hanem mert az előbbi kiállítások az iparosokat már sok tekintetben kimerítették, továbbá a szállítási és fektetési költségek, a mi szegény anyagi viszonyunkhoz képest, reánk nézve elviselhetetlenek valának. Itt tehát a vád engem személyileg nem érhet, iparos társaimat pedig szintén nem sújthatja, mert hiszen ők nem tehetnek arról, hogy a vasút hiány és általános szegénység mellett, anyagi viszonyaik még az által is nehezítve vannak, hogy számlákkal kell zaklatniuk a kontóra vásárló iparbarátokat, a kiknek a mi munkánk, úgy látatik, csak akkor kezd komissá lenni, mikor a portékát árát kéri meg.

Mi mindnyájan törekvünk jó, tartós és szolid munkát adni, mert tudjuk, hogy az olcsósággal szándékos rossz munka, vagyoniul a nagy adó súlyos kósterhek és nehezen behajtható számlák követelésünk mellett a kegyelmi dőfést adnak meg nekünk. Mindannyian törekvünk, a haza, a város és általában a községnek kötelesek lenni. Mi mindnyájan örülünk, ha az intelligenciával vállaltuk együtt működhetünk. Magasabb szellem, magasabb érdekeltség kérijük tanácsukat a közönséggel vagyunk támogatásukért. De abból, hogy mi márcz. 15-én este nem itunk együtt az intelligenciával, talán még sem helyes dolog arra következtetni, hogy mi korhelyek és kontárok vagyunk. Valóján, ha esetleg valaki kérdőnk a „Balassa”-beli banketten, a sárga földig itta volna le magát, a cikkíró ötjósannak és jó munkának dicsekte volna-e? És ha mindnyájan ott itunk volna az intelligenciával, már nem lettünk volna kontárok, (nyálalók,) és nem lettünk volna korhelyek? És vajon ha mi erővel felkapaszkodunk arra a szekérre, mely bennünket felvinni nem akart, nem miután vádoltak volna-e bennünket, hogy az urakhoz dörgölődünk.

Hisszen ha nem lett volna kimondva, hogy az ipartörök szőlő-tilanak fel a banketten való részvételre, talán magunk jelentkeztünk volna; de mert ez ki volt mondva a mert a végrehajtó bizottságba iparos mint ilyen be sem választott, toladások nélkül nem jelentkeztünk és a részvételre felajánlott ívtartótól az ívet erőszakkal el nem vehettük.

Es ha cikkíró nem a bankettet, hanem azt a mi a bankett előtt történt, tartja ünnepnek és márcz. 15-ét csak ugyan olyan nagy napnak tekintti, mint a hogy állítja, akkor vádaskodások helyett örülni kellene, hogy az ünnep tiszteletére minél többen és minél több helyen rendeznek bankettet. Különben is, maga cikkíró bevallja, hogy a „Balasszába” nem fértünk volna el. Mégis gáncsol, hogy nem toladunk oda, a hová még sem fértünk volna?

Személyi támadásokra és malitiosus durvaságokra válaszul nem akarván, ennyit egy iparos társaim, mint a magam védelmére elmondani szükségesnek tartottam. És még valamit, azt, hogy bennünket iparosokat, az őszentartásán kívül, politikai elv rokonág is csoportosított, már pedig alkotmányos országban, talán nem bűn, ha az állam polgárai, nincsenek egy politikai véleményen. Talán a „Nógrádi Lapok” sem kívánják, hogy azért érintkezünk az intelligenciával, hogy ez által a jelenlegi kormány székfoglalóvá szegődjünk vagy szegődjessünk. Talán a megyei önkéntes és a gondolkodás szabadsága, még a „Nógrádi Lapok” szemében is, nem olyan nagy bűnök nekünk, mint az hogy számlákkal zaklatunk olyan embereket, a kik azt szeretnék, hogy ingyen dolgozzunk.

Midőn e soraim szíves közlését kérem, maradok a t. szerkesztő úrnak.

B. Gyarmat, 1886. évi márcz. hó 25-dikén
Öszinte tisztelője
Kommerell Gyula,
a b. gyarmati ipartestület elnöke.

H i r e k.

Harmos Gábor urat, megyénk főjegyzőjét neve napján márcz. 24-én számosan tisztelték meg jó kívánságokkal. Az irodai személyzetek kívül, melyek tagjai testületileg tisztelték, a főbb tisztviselők, a róm. kath. iskolások és a helybeli tisztelet egyet, melynek Harmos Gábor ur tevékeny elnöke, őszinte értelemmel kívánták, hogy a derék főjegyzőt, Nógrádmegye dicsekedőre és kedves családjá boldogságára, az Isten, az emberi kor legvégső határáig éltesse.

Hymen. Özv. Schöntold Julia szép és kedves leányának Herminnek e hó 24-én ment végbe esküvője Lóvy Manó kereskedő úrral B. Gyarmaton.

Fehér holló. A kótaji (Szabolcs m.) reformatus pap, bizonyos Fráter Sándor, a templomban következőleg végezte márcz. 15-ki beszédét: „Bened kegyelet és mély hálaérzettel eltelve mondom köszönetet, és kérem Istent, hogy hazánk két nagy fiát: Kossuth Lajost és Görgei Arthúrt az Isten számos éveken keresztül tartsa meg! S midőn ezt kérem Istentől, azt hiszem, az önkénteseknek is kifejezést adtam. Hobó — Domine Fráter!

Molnár József polgártársunk utólag márcz. 20-án tartotta névnapját, mely alkalommal jó barátait magyar vendég sorozattal látta el. Ez alkalommal ifj. Sulez Lajos ur a látortási alapra 4 frt 70 krt gyűjtött egybe Gondoljunk ilyen alkalmakkor a megyei közkegyháznak reánk nézve igen fontos ügyére!

Csendőrsé laktanya. Szárnyparancsnokság kezdeményezésre folytán a kormány többször megürgette már a várost, hogy a csendőrség részére alkalmas lakásról illeto laktanyáról gondoskodjék. B Gyarmat város képviselő testülete azonnal intézkedett is ez ügyben, a bizottságot küldött ki, mely a tekintetben javaslatot készítsen a terjesztésről. A bizottság azonban a mai napig a kiküldetésnek meg nem felelt; mitűn pedig ezen ügy alulról és felülről komolyan sürgettetik, az alispán márcz. 26-án értekezletet tartott s erre a város képviselő testületét, a szárnyparancsnokság képviselőjét és egyes vállalkozókat meghívta. A tanácskozás több irányban indult meg, volt az építészről, bérletéről, és a Karlik-féle ház megvételéről, de végre is abban kellett megnyugodni, hogy mitűn a városi küldetés oly tekintélyes küldetésből áll, mely ezen ügyben konkrét javaslatot legilletékesebben teheti meg, a város újra utasítva lesz, hogy a bizottsági javaslatot záros határidő alatt készítse el és terjesztse fel. A városi küldetés a szárnyparancsnokság képviselővel kiegészítendő. Ez az értekezlet adhoc eredmény. Mi nem tudjuk, hogy milyen lakás-bizottság (vagy plane

bonvágyból) indult meg ezen dolog, de annyi bizonyos, hogy egy 9—10 szobából és a szükséges melléképületekből álló ház (mint a Gonda-féle) 2 csendőrsé tiszteletkár-e elégséges, a hogy 7-8 csendőrsé elhelyezése is még csak az előbbi tiszti lakásból igen közel álló szinte 9—10 szobából nagy udvar és kertből álló ház ontig elég lehet. Azért is csodáljuk, hogy ezen ügy oly alternatívák mellett sürgettetik, hogy amennyiben a város azonnali palotát nem épít, hát elvisszik a szárnyparancsnokságot, tán nem is kellene megmondani, hogy hová, mert ezt mindenki tudja, hogy Rimaszombatba. Mi úgy tudjuk, hogy a szárnyparancsnokságok nem a lakási viszonyok, de a terület okszerű és helyes beosztásának kívánságai szerint helyeztetek el. Mert ha a lakási viszonyok az irányadók, akkor legjobb és legcélszerűbb lenne az összes szárnyparancsnokságokat Szegedre vinni, ott van lakás és palota elég. Mi igenis kívánjuk, hogy a csendőrség jól legyen városunkban elhelyezve, s mindent elfogunk követni arra nézve, hogy alkalmas laktanya építtessék vagy bérletessék, de ehhez idő kell; s ha a csendőrség már több mint két éve minden baj nélkül el tudott lakni a fentebb jelölt épületekben, ellakhat tovább is. Hiszen az abszolút korszakban az egész kk. gendarmerie tisztelet mindenesetül el tudott lakni a Ruttkay-féle házban, s az összes pénzügyorségi személyzet a Torbicza-féle házban volt elhelyezve, pedig azok száma nézve többen voltak. A kormánynak meleg figyelmébe kell venni ajánlásunk azt, hogy a csendőrség érdekében kivétel nélkül követelményekkel ne lépjen fel, ugyanis kevés népszerűség van még ezen intézménynek, és nagyon sokan gondolnak még vissza arra az eredeti és olcsó magyar intézményre, a pandurságra, mely utóljára is a Sisákat és Hajmákokat olcsóbban és hamarabb tudta összefogdosni, a a szerencsétlen rézszeg embert előírás szerint nem spekelte fel.

Himlő járvány. Terény és Szanda községekben kiderült a himlő járvány Alispáni intézkedés folytán Dr. Feledt Ferencz járási orvos és Veres János szűró rög tőn a helyszínrre küldettek a szükséges óvintézkedések megitélele végett.

A b. gyarmati vízkárosultak javára a b. gyarmati takarékpénztár 45 egyén elhelyezésére helyiséget, a kézpénzben 25 frtot, a b. gyarmati népbank 20 frtot. Kék László ur, nyomtatványok díjában 6 frtot, Rónai Ignác ur öt száz krumpolt adományozott, Gazdik Lajos ur pedig fogatát engedte át a házaikból kiburczolodni kényszerülőknek.

Az Ivánka és Luka-féle párba, mely B. pesten márcz. 24-én lefolyt, nagy szenációt keltett nálunk is Ivánka Zsigmond ur, kinek élete egy nadrág gombon függött, már kibeverte a horzsolást. Luka Pál Hontmegye tiszti főjegyzője ellen irt cikket a „Pesti Napló” visszavonta és sajnálatának adott kifejezést. — Luka Pál ur rehabilitálta magát és némi tekintetben Hontmegyét.

Gyászhir. Baricsz Mihály B. Gyarmat város érdemes birája nincs többé! Márcz. hó 26-án este 10 órakor lehelte ki nemos lelkét, melyhez soha rossz akarat nem fért. Valóságos béke bíró volt s azon tiszta és hazafias szellemek egyike, kibez hasonló csak kevés van a polgárok között. Ő a bíróságot a város egyhangu bizalmából 1870. óta viselte, s hivatalában a legnagyobb buzgóságot fejtette ki. Ragaszkodott az élethez, s még halála előtt két nappal a város házára akart menni, hogy dolgait elvégezhesse, de ez az élet és munkakedv utolsó és halvány felcsillamlása volt, mert a halál hiedeg verítke még az nap rédült arcára, azon arcra, melyre mindenki rokonszenvvel és bizalommal tekintetett. A megboldogultnak temetése holnap, hétfőn délután fél 4 órakor fog végebe menni. Pihenj jó honpolgár, kedves családapa, önzellen és igazi jó barát — a minden kötelességet és munkát feloldó sirban és áldás kísérje szép emlékeztető!

A magyar szent korona országai vörös kereszt egyete nógrádmegyei választmánya és b. gyarmati főkegylete évi rendező közgyűlést f. évi ápril hó 3-án (szombat) dé. 4 órakor a b. gyarmati polgári iskola tanácstermében fogja megtartani.

A b. gyarmati népbank pénztárnokánál Papp László városi helyettes bíró, munkás és buzgó polgártársunk egyhangulag megválasztott.

Gyászhir. Jenik István urat, Hontmegye tiszteletbeli szolgabíráját és szelestenyén birtokost sulyos csapás érte; kedves neje szül. Jankovich Ilona e hó 22-én 27 éves korában jobblétre szenderült. Temetése e hó 24-én nagy részvét mellett ment végbe. Áldás legyen a kedves nő és jo anyja emlékére. A gyászlevél következő: Gümöndörfi lovy Jenik István saját s kiskorú gyermekei: Ida Imre és Georgine; jeszeniczei Jankovich György és neje kovaszna Kovács Ilona; örvagy jeszeniczei Jankovich Vinczén; ifjabb jeszeniczei Jankovich György; örvagy jeszeniczei Jankovich Aurel és gyermekei: Mária, Eme szomorodott szívvel jelentik szeretett nejeük, édes anyjuknak, leányuknak, unokájának, testvérjeének, sógornőjének és nagynénjüknek Gümöndörfi lovy Jenik István szüleitől jeszeniczei Jankovich Ilonának 1886-ik évi márcz. hó 22-én élete 27 ik, boldog házassága 6-ik évében történt gyászos kimúltát. A boldogultnak hűlt tetemei folyó évi márcz. hó 24-én délután 3 órakor fognak Szelestenyben a róm. kath. egyház szertartásai szerint öröknegyelomra tetetni. Az engesztelő szentmise áldozatok Zselyben folyó évi márcz. 25-én fognak az Urnak bemutatni. Béke! amvaira!

A falusi levélhordó illetményei a következők: Községes vagy ajánlott levélért 1 kr., hírlapokért fél kr., postautalvány, utánvétel vagy utánvétel összegeként 5 kr., szállítmányért 1 és fél klgmrt 6 kr., a minden további fél klg. után 1 krral több, értelevényekért 2 kr. A felvételi díj épen olyan, mint a kézbesítési díj, kivéve a nem ajánlott leveleket, levelező lapokat, keresztírt és áruminta küldeményeket melyeknek gyűjtésért díj nem jár. A község tartozik levélsekre nyit

